Zakonodavni prijedlozi Europske komisije vezani uz Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2028.-2034. i njihov utjecaj na daljnje funkcioniranje pristupa LEADER-CLLD

PREDLOŽENE IZMJENE (amandmani)

Dopunjeno 17.studenog 2025.

U srpnju 2025. Europska komisija objavila je svoje prijedloge propisa za Višegodišnji financijski okvir 2028.-2035. Nakon pažljive analize dokumenata, ELARD je predložio nekoliko izmjena i dopuna. Doista, kako su trenutno sastavljeni, npr. prijedlozi Komisije riskiraju ograničavanje LEADER-a samo na poljoprivredno stanovništvo, marginalizirajući općine, nevladine organizacije, mala i srednja poduzeća i lokalno stanovništvo. Ipak, više od 90% ruralnih stanovnika nisu poljoprivrednici. To je suprotno samoj DNK LEADER-CLLD-a, koji se temelji na širokim lokalnim partnerstvima i aktivnom sudjelovanju različitih ruralnih aktera. U tom kontekstu ističemo sljedeća specifična pitanja i predlažemo sljedeća rješenja u nacrtima propisa.

Br.	Prijedlog Europske komisije	ELARD-ov prijedlog (izmjene u originalnom su tekstu su u bold-u)	Pojašnjenje
U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za razdoblje 2028. – 2034. i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 i Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 **- dalje „Uredba o Fondu"** *(Napomena:* *Korekcija/Corrigendum od 28.07.2025. na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na EUR-Lex, gdje je i HR prijevod Uredbe;* *izraz koji se još koristi u regulative je "Uredba o NRP" ili "NRP Uredba")*			
1.	**Članak 4 (3)(c)** u kontekstu ZPP-a, poljoprivrednik: (I) koji je fizička ili pravna osoba čije se poljoprivredno gospodarstvo nalazi u Uniji i čija je glavna djelatnost poljoprivredna djelatnost u skladu s kriterijima koje su utvrdile države članice u skladu s ovom Uredbom; ili (II) koji je fizička osoba ili mala pravna osoba čija glavna djelatnost nije poljoprivreda, ali koja se bavi barem minimalnom razinom poljoprivredne djelatnosti kako su je definirale države članice;	**Članak 4 (3)(c)** *u kontekstu ZPP-a, poljoprivrednik:* *(I) koji je fizička ili pravna osoba čije se poljoprivredno gospodarstvo nalazi u Uniji i čija je glavna djelatnost poljoprivredna djelatnost u skladu s kriterijima koje su utvrdile države članice u skladu s ovom Uredbom; ili* *(II) koji je fizička osoba ili mala pravna osoba čija glavna djelatnost nije poljoprivreda, ali koja se bavi barem minimalnom razinom poljoprivredne djelatnosti kako su je definirale države članice;* ***U slučaju LEADER-a, kako je navedeno u članku 77. Uredbe (EU) 202X/XXXX [Uredba o ZPP-u], korisnik znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom u Uniji koja provodi aktivnosti u ruralnim područjima usmjerene na poticanje razvoja tih područja.***	članak 4 (22) Uredbe o Fondu dodatno predviđa da države članice mogu u svojim planovima utvrditi definiciju „*poljoprivredne djelatnosti*" koja predstavlja sastavni dio gore navedene definicije „*poljoprivrednika*". Međutim, kako proizlazi iz te odredbe, definicija „*poljoprivredne djelatnosti*" mora se usredotočiti na proizvodnju poljoprivrednih proizvoda ili na održavanje poljoprivrednog zemljišta, shvaćenog kao zemljište koje se koristi za poljoprivrednu djelatnost. Takva konstrukcija definicije korisnika prema ZPP-u ima vrlo ozbiljne implikacije za LAG-ove. To znači da će, u načelu, **samo poljoprivrednici kako je gore definirano moći biti korisnici lokalnih strategija ako bi se te strategije financirale isključivo iz sredstava ZPP-a.** Iako se ovaj pristup čini sukladnim s namjerom Uredbe da preciznije usmjeri resurse i izbjegne preklapanja, ipak bi predstavljao revoluciju u logici provedbe strategija lokalnog razvoja. Ako se zadrži ova definicija korisnika, provedba strategija financiranih isključivo iz sredstava ZPP-a bit će vrlo teška, ako ne i nemoguća. Štoviše, takvo ograničenje učinilo bi članstvo u LAG-ovima privlačnim

			samo za poljoprivrednike, potkopavajući samu bit LAG-ova kao partnerstava različitih lokalnih dionika, tj. općina/gradova, nevladinih organizacija, poduzeća i stanovnika.
2.		**Članak 35 (5a)** 5a. Financijska alokacija za LEADER iz stavka 1. točke (l) iznosi najmanje 5% doprinosa Unije koji je država članica utvrdila u Planu nacionalnog programa reformi za financiranje ZPP-a.	U tekućem razdoblju (2023.-2027.), članak 92. Uredbe (EU) 2021/2115 jamči da se najmanje 5% EAFRD-a dodjeljuje LEADER-u. U predloženom paketu za razdoblje 2028.-2034. nije predviđeno ekvivalentno definiranje (ring-fencing), a konsolidacija instrumenata u jedan Fond povećava rizik preusmjeravanja resursa s pristupa koje vodi zajednica. Bez namjenske alokacije, LEADER-CLLD mogao bi biti marginaliziran u nacionalnim programima reformi država članica, unatoč dokazanoj dodanoj vrijednosti za ruralni razvoj, socijalnu uključenost i višerazinsko upravljanje.
3.	**Članak 10 (2)** 2.Financijska omotnica raspodjeljuje se kako slijedi: (a) u skladu s Prilogom I. [ključ za raspodjelu] NRP planovima iz glave III. dodjeljuje se 782 879 000 000 EUR, od čega: (I) najmanje 217 798 000 000 EUR za slabije razvijene regije utvrđivanjem najnižih iznosa po državi članici na temelju metodologije utvrđene u Prilogu II.; (II) najmanje 295 700 000 000 EUR za intervencije u okviru ZPP-a iz članka 35. stavka 1. [vrste potpore], stavka 1. točaka od (a) do (k) i točke (r) te stavka 10. i za intervencije navedene u članku 35. stavku 11.; (III) najmanje 34 215 510 000 EUR kako slijedi: 11 975 428 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za azil, migracije i integraciju za razdoblje 2028. – 2034.], 15 396 750 000 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za	**Članak 10 (2)** 2.Financijska omotnica raspodjeljuje se kako slijedi: (a) u skladu s Prilogom I. [ključ za raspodjelu] NRP planovima iz glave III. dodjeljuje se 782 879 000 000 EUR, od čega: (I) najmanje 217 798 000 000 EUR za slabije razvijene regije utvrđivanjem najnižih iznosa po državi članici na temelju metodologije utvrđene u Prilogu II.; **(II) najmanje 234 863 700 000 EUR za razvoj ruralnih područja i zajednica na temelju metodologije utvrđene u Prilogu XX.** **(III)** najmanje 295 700 000 000 EUR za intervencije u okviru ZPP-a iz članka 35. stavka 1. [vrste potpore], stavka 1. točaka od (a) do (k) i točke (r) te stavka 10. i za intervencije navedene u članku 35. stavku 11.; **(IV)** najmanje 34 215 510 000 EUR kako slijedi: 11 975 428 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za azil,	„Vizija za poljoprivredu i hranu“ Europske komisije postavlja jasnu ambiciju: osigurati da ruralna područja diljem EU-a budu živahna, prosperitetna i otporna, doprinoseći sigurnosti hrane, održivosti okoliša i socijalnoj koheziji. Ostvarenje ove vizije zahtijeva više od izjava o politici – zahtijeva snažnu financijsku obvezu unutar Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO). Bez namjenskog minimalnog izdvajanja (alokacije) za LEADER-CLLD u proračunu EU-a, postoji značajan rizik da će se resursi preusmjeriti s pristupa vođenih zajednicom koji su se pokazali ključnima za ruralni razvoj, socijalnu uključenost i upravljanje na više razina. Konsolidacija instrumenata u jedan fond, kako je predloženo za razdoblje 2028.-2034., dodatno povećava taj rizik, potencijalno marginalizirajući LEADER-CLLD u nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima (NRP) država članica.

	schengensko područje, europsko integrirano upravljanje granicama i zajedničku viznu politiku za razdoblje 2028. – 2034.] i 6 843 331 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za unutarnju sigurnost za razdoblje 2028. – 2034.] za ciljeve utvrđene u članku 3. tih uredaba;…	migracije i integraciju za razdoblje 2028. – 2034.], 15 396 750 000 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za schengensko područje, europsko integrirano upravljanje granicama i zajedničku viznu politiku za razdoblje 2028. – 2034.] i 6 843 331 500 EUR kako je utvrđeno u članku 4. Uredbe (EU) 202X/XXX [o uvođenju potpore Unije za unutarnju sigurnost za razdoblje 2028. – 2034.] za ciljeve utvrđene u članku 3. tih uredaba;…	„Vizija za poljoprivredu i hranu“ naglašava da ruralna područja moraju biti osnažena za inovacije, diverzifikaciju i izgradnju lokalnih kapaciteta. To se može postići samo ako lokalne akcijske grupe/skupine (LAG-ovi) i ruralne zajednice imaju predvidljivo i dovoljno financiranje za provedbu integriranih razvojnih strategija. Jamčenje minimalnog postotka proračuna EU za LEADER-CLLD stoga nije samo tehnički detalj - to je preduvjet za ostvarenje vizije EU o prosperitetnim ruralnim područjima. Ukratko, kako bi se osiguralo da ruralna područja mogu u potpunosti doprinijeti dugoročnim ciljevima EU i ostati atraktivna mjesta za život i rad, VFO mora jamčiti odgovarajuću razinu financiranja za LEADER-CLLD. To će omogućiti ruralnim zajednicama da pokreću vlastiti razvoj, potiču inovacije i grade otpornost u skladu sa strateškim prioritetima navedenim u „Viziji za poljoprivredu i hranu“.
4.	**Članak 22 (2) (h) (I)** promicanju korištenja intervencija suradnje iz članka 74. [intervencije suradnje], uključujući integrirana teritorijalna ulaganja u gradove, urbana, ruralna i obalna područja, lokalni razvoj pod vodstvom zajednice ili druge teritorijalne strategije, uključujući strategije pravedne tranzicije i pametne specijalizacije, kao i LEADER kako je navedeno u članku 77. [LEADER];	**Članak 22 (2) (h) (I)** promicanju korištenja intervencija suradnje iz članka 74. [intervencije suradnje], uključujući integrirana teritorijalna ulaganja u gradove, urbana, ruralna i obalna područja, lokalni razvoj pod vodstvom zajednice ili druge teritorijalne strategije, uključujući strategije pravedne tranzicije i pametne specijalizacije, ~~kao i LEADER kako je navedeno u članku 77. [LEADER];~~	Odredbe članaka 74., 76. i 77. Uredbe o Fondu strukturirane su na takav način da je teško točno razumjeti kako Komisija želi regulirati funkcioniranje LAG-a u sljedećem razdoblju. Članak 74(1) Uredbe o Fondu predviđa da države članice mogu pružiti potporu suradnji u područjima navedenim u tom stavku. U točki b, “lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, uključujući LEADER i druge građanske inicijative” naznačen je kao jedno od tih „područja“. U skladu sa stavkom 2. ovog članka, suradnja iz stavka 1. (tj. CLLD i LEADER) trebala bi uključivati najmanje dva aktera, a sama suradnja trebala bi doprinijeti postizanju jednog od specifičnih ciljeva navedenih u članku 3. ove Uredbe. Članak 74(1) Uredbe o Fondu može sugerirati da je LEADER vrsta ili metoda provedbe CLLD-a (kao što je do sada bio slučaj, gdje se pojam LEADER koristio u

			kontekstu instrumenta CLLD u okviru ZPP-a). U međuvremenu, sljedeći članci mogu sugerirati da su CLLD i LEADER odvojeni instrumenti (tj. da LEADER nije naziv pod kojim CLLD djeluje unutar ZPP-a). Članak 76. Uredbe o Fondu posvećen je CLLD-u, dok se članak 77. ove Uredbe primjenjuje samo na LEADER – to je vidljivo iz naslova oba članka i iz činjenice da se članak 77.(1) izričito odnosi samo na instrument LEADER na koji se poziva članak 18. Uredbe o provedbi ZPP-a. Istovremeno, te dvije odredbe su konstruirane na način da ne mora nužno proizlaziti da između njih postoji veza da je članak 77. specifikacija ili nastavak onoga što je uređeno člankom 76. ili da članak 77. propisuje posebne zahtjeve za CLLD koji se provodi u okviru ZPP-a. Treba napomenuti da i članak 22(2)(h)(I) Uredbe o Fondu, u kojem se opisuju zahtjevi za Plan, navodi da bi on trebao „djelotvorno pridonijeti; promicanju korištenja intervencija suradnje iz članka 74. [intervencije suradnje], uključujući (...) lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (...) i LEADER kako je navedeno u članku 77.;" što sugerira da su CLLD i LEADER, uostalom, dva različita instrumenta. Odnos između CLLD-a i LEADER-a, a posebno između članaka 76. i 77. Uredbe o Fondu, potrebno je razjasniti u kasnijoj fazi zakonodavnog rada. To je važno kako bi se utvrdilo koje zahtjeve zakonodavac EU postavlja za instrument LEADER: razlikuju li se oni od onih koji se odnose na CLLD ili je, kao što je bio slučaj u prethodnoj perspektivi, LEADER samo izraz za CLLD proveden u okviru ZPP-a. ***Ovo objašnjenje odnosi se na točku br. 6.***

5.	**Članak 76 (3)** 3. Pri pripremi i provedbi lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice sljedeće zadaće obavljaju isključivo lokalne akcijske skupine: (a) pripremu strategije lokalnog razvoja; (b) jačanje kapaciteta lokalnih dionika za razvoj i provedbu operacija; (c) izrađivanje nediskriminirajućeg i transparentnog postupka odabira i kriterija za odabir kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da nijedna interesna skupina zasebno ne kontrolira odluke o odabiru; (d) odabir operacija; (e) praćenje napretka u ostvarenju ciljeva i procjena provedbe strategije; (f) komuniciranje o strategiji lokalnog razvoja i ulozi Unije u njezinoj potpori.	**Članak 76 (3)** 3. Pri pripremi i provedbi lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice sljedeće zadaće obavljaju isključivo lokalne akcijske skupine: (a) pripremu strategije lokalnog razvoja; (b) jačanje kapaciteta lokalnih dionika za razvoj i provedbu operacija; (c) izrađivanje nediskriminirajućeg i transparentnog postupka odabira i kriterija za odabir kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da nijedna interesna skupina zasebno ne kontrolira odluke o odabiru; (d) **pripremanje i objavljivanje poziva na podnošenje prijedloga**, odabir operacija **i utvrđivanje iznosa potpore te podnošenje prijedloga tijelu nadležnom za završnu provjeru prihvatljivosti prije odobrenja**; (e) praćenje napretka u ostvarenju ciljeva i procjena provedbe strategije; (f) komuniciranje o strategiji lokalnog razvoja i ulozi Unije u njezinoj potpori.	Ove odredbe **razlikuju se od članka 33(3) Uredbe 2021/1060, koji trenutno definira zadatke dodijeljene isključivo LAG-ovima**. Predložena Uredba o Fondu ne spominje, među budućim nadležnostima LAG-a, "*pripremanje i objavljivanje poziva na podnošenje prijedloga*", kao ni "*odabir operacija i utvrđuju iznosa potpore te podnošenje prijedloga tijelu nadležnom za završnu provjeru prihvatljivosti prije odobrenja*", kako je navedeno u članku 33. **Stoga predložene uredbe lišavaju LAG-ove važnih nadležnosti** koje su ključne za njihove stvarne zadatke i opći cilj pristupa LEADER-CLLD.

6.	**Članak 77** *Potpora u okviru inicijative LEADER* 1. Potpora koja se pruža u okviru inicijative LEADER iz članka 18. Uredbe (EU) 202X/XXXX [Uredba o ZPP-u] mora biti u skladu sa sljedećim zahtjevima: (a) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova obvezna je za troškove operacija lokalnih akcijskih skupina inicijative LEADER; (b) potpora za projekte koji se provode u skladu sa strategijama lokalnog razvoja inicijative LEADER koja ne premašuje 20 000 EUR pruža se u obliku jednokratnih iznosa i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (c) potpora pokretanju ruralnih start-up poduzeća za nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima može se pružiti u obliku jednokratnih iznosa do najviše 100 000 EUR i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (d) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova potiče se za projekte provedene u sklopu strategija lokalnog razvoja inicijative LEADER. 2. Potporom koja se pruža na temelju ovog članka mogu se pokriti troškovi pripreme strategija lokalnog razvoja ili troškovi provedenih operacija ili njihova kombinacija. Države članice osiguravaju da su troškovi operacija u skladu sa zahtjevima za relevantne vrste intervencija utvrđenima u ovoj Uredbi.	**Članak 77** *Potpora u okviru lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice* 1. Potpora koja se pruža u okviru **lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice** mora biti u skladu sa sljedećim zahtjevima: (a) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova obvezna je za troškove operacija **LEADER/CLLD** lokalnih akcijskih skupina; (b) potpora za projekte koji se provode u skladu sa strategijama lokalnog razvoja inicijative LEADER koja ne premašuje 20 000 EUR pruža se u obliku jednokratnih iznosa i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (c) potpora pokretanju ruralnih start-up poduzeća za nepoljoprivredne aktivnosti u ruralnim područjima može se pružiti u obliku jednokratnih iznosa do najviše 100 000 EUR i može se razlikovati u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima; (d) upotreba pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova potiče se za projekte provedene u sklopu strategija lokalnog razvoja inicijative **LEADER/CLLD**. 2. Potporom koja se pruža na temelju ovog članka mogu se pokriti troškovi pripreme strategija lokalnog razvoja ili troškovi provedenih operacija ili njihova kombinacija. Države članice osiguravaju da su troškovi operacija u skladu sa zahtjevima za relevantne vrste intervencija utvrđenima u ovoj Uredbi.	Članak 77. Uredbe o Fondu uvodi obvezne pojednostavljene opcije troškova (SCO) i paušalne iznose za male projekte, ali nije jasno primjenjuju li se oni samo na LEADER (ZPP) ili i na CLLD financiran s više fondova. Bez pojašnjenja, LAG-ovi financirani s više fondova suočili bi se s dvostrukim pravilnicima.

U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
o utvrđivanju uvjeta za provedbu potpore Unije zajedničkoj poljoprivrednoj politici za razdoblje od 2028. do 2034.
- dalje "ZPP Uredba"

(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na EUR-Lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)

7.	**Članak 18** 1. Države članice pružaju potporu LEADER-u radi pripreme i provedbe strategija lokalnog razvoja u okviru LEADER-a u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 76. Uredbe (EU) […] [NRP] i kako je dodatno utvrđeno u njihovim nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima. 2. Države članice podupiru LEADER barem na ruralnim područjima u posebnom nepovoljnom položaju, koji države članice definiraju u nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima. 3. Države članice putem LEADER-a pružaju potporu projektima koje provode lokalne akcijske skupine i koji uključuju start-up poduzeća, kapacitet za dodanu vrijednost u preradi, diversifikaciju poljoprivrednih djelatnosti, uključujući agroturizam, izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda i inovacije. 4. Potpora koja se pruža putem LEADER-a usmjerena je na područja ruralnog razvoja s dodanom vrijednošću za poljoprivrednike i posjednike šuma, kao što su socijalna, okolišna, digitalna i gospodarska preobrazba ruralnih područja, poboljšanje dobrobiti stanovnika ruralnih područja i jačanje društvenog kapitala.	**Članak 18 (3) i (4)** 1. **„LEADER" znači lokalni razvoj pod vodstvom zajednice iz članka 76. Uredbe (EU) […] [NRP].** 2. Države članice pružaju potporu LEADER-u radi pripreme i provedbe strategija lokalnog razvoja u okviru LEADER-a u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 76. Uredbe (EU) […] [NRP] i kako je dodatno utvrđeno u njihovim nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima. 3. Države članice putem LEADER-a pružaju potporu projektima koji se provode **u okviru strategija lokalnog razvoja**, uključuju start-up-ove i **razvoj lokalnih poduzeća,** kapacitet za dodanu vrijednost u preradi, diversifikaciju poljoprivrednih djelatnosti, uključujući agroturizam, izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda i inovacije, **kao i ulaganja u lokalnu infrastrukturu i usluge usmjerene na poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima.** 4. Potpora koja se pruža putem LEADER-a usmjerena je na područja ruralnog razvoja s dodanom vrijednošću za poljoprivrednike i posjednike šuma **i druge ruralne stanovnike**, kao što su socijalna, okolišna, digitalna i gospodarska preobrazba ruralnih područja, **poboljšanje kvalitete života**, jačanje društvenog kapitala, **kulturne i inicijative mladih.**	Osim pitanja korisnika, opseg LEADER-a kako je uokviren u predloženoj Uredbi o ZPP-u, znatno je uži nego u trenutnom razdoblju. Dok Uredba o Fondu (čl. 75. i 76.) zadržava metodu LEADER-CLLD i definira isključive zadatke LAG-ova, članak 18. Uredbe o ZPP-u smanjuje fokus na poljoprivredne ciljeve: ● Stavak 4. Članka 18. fokusira se na „dodanu vrijednost za poljoprivrednike i posjednike šuma". ● Nema referenci na širi teritorijalni razvoj, pružanje lokalnih usluga, društvene inovacije, angažman mladih, kulturni život ili uključivost. ● Nema spomena o multisektorskom i participativnom pristupu koji definira LEADER kao metodu, a ne samo kao alat za financiranje. Ovi propusti su u oštroj suprotnosti s holističkijom vizijom LEADER-a koja se nalazi u tekstu Uredbe o Fondu i kako ga danas poznajemo. Zabrinjavajuće je da se LEADER udaljava od svojih početaka kao alata za integrirani lokalni razvoj i postaje mehanizam za provedbu ciljeva poljoprivredne politike. Ako se LEADER preusko redefinira, gubi svoj transformacijski potencijal. Bogata raznolikost aktivnosti LAG-ova izvan agrobiznisa i njihova vrijednost za vitalnost ruralnih područja riskira da budu izbrisane. ***Dodatno pojašnjenje je u točki br. 3.***

U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
o utvrđivanju uvjeta za provedbu potpore Unije zajedničkoj ribarstvenoj politici, Europskom paktu o oceanima i politici Unije u području pomorstva i akvakulture u okviru Nacionalnog i regionalnog partnerskog fonda utvrđenog u Uredbi (EU) [NRP fond] za razdoblje od 2028. do 2034.

(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na EUR-Lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)

8.	**Članak 3 (1)** 1. Države članice u svojem NRP planu uzimaju u obzir posebne potrebe ribarstva, akvakulture i obalnih zajednica, a posebno malog priobalnog ribolova u skladu s člankom 22. stavkom 2. točkom (i) [Uredbe o NRP-u].	**Članak 3 (1)** 1. Države članice u svojem NRP planu uzimaju u obzir posebne potrebe ribarstva, akvakulture i obalnih zajednica, a posebno malog priobalnog ribolova u skladu s člankom 22. stavkom 2. točkom (i) [Uredbe o NRP-u], **kao i specifične razvojne potrebe područja ovisnih o ribarstvu i lokalnih zajednica koje žive u tim područjima, pružajući podršku lokalni razvoj pod vodstvom zajednice iz članka 76. [Uredbe o NRP-u].**	U uvodnoj izjavi 9 predložene Uredbe o EFRR i Kohezijskom fondu naglašava se da se smatra potrebnim podržati integrirani teritorijalni razvoj kako bi se bolje riješili ekonomski, okolišni, klimatski, demografski i društveni izazovi koji utječu na urbana područja, uključujući funkcionalna urbana područja, uzimajući u obzir potrebu za održavanjem veza između urbanih i ruralnih područja. Međutim, početak ove uvodne izjave odnosi se samo na „promicanje održivog **urbanog razvoja**“, čime se potpuno zanemaruje razvoj ruralnih područja. Ova uvodna izjava povezana je s Člankom 5. Uredbe o EFRR i Kohezijskom fondu, koji predviđa potrebu da države članice podrže integrirane strategije urbanog razvoja. Te se strategije usredotočuju na održivi razvoj i rješavanje ekoloških, energetskih i klimatskih izazova, posebno na pravedan prijelaz na čisto, klimatski neutralno i otporno gospodarstvo do 2050., s naglaskom na stanovanje, siromaštvo, kulturnu baštinu i digitalne inovacije. Međutim, odredba ne jamči podršku udaljenim ruralnim područjima, gdje su veze između grada i sela zanemarive. To izaziva duboku zabrinutost da će se resursi EFRR-a i Kohezijskog fonda usmjeravati uglavnom na urbane aglomeracije i periurbane općine („gradske spavaonice“), što će pogoršati depopulaciju u udaljenijim ruralnim područjima. Isti problem pojavljuje se i u ostalim sektorskim propisima. Predložena Uredba o ESF-u sadrži odredbe o sudjelovanju civilnog društva u politikama zapošljavanja, vještina i

			socijalne uključenosti, ali ne spominje CLLD ili pristupe koje vodi zajednica. Slično tome, predložena uredba o zajedničkoj ribarskoj politici i pomorskoj politici ne spominje participativne teritorijalne alate, iako se obalne i o ribarstvu ovisne zajednice suočavaju s istim strukturnim izazovima kao i ruralna područja. U sva tri slučaja, provedba CLLD-a ili ekvivalentnih instrumenata u potpunosti je prepuštena diskreciji država članica. To riskira fragmentiranu i nejednaku teritorijalnu primjenu, pri čemu su ruralna, obalna i periferna područja najviše izložena riziku od isključenja.
U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Europskog socijalnog fonda u okviru nacionalnog i regionalnog partnerskog plana iz Uredbe (EU) ... [Uredba o nacionalnom i regionalnom partnerskom planu] o utvrdivanju uvjeta za provedbu potpore Unije kvalitetnom zapošljavanju, vještinama i socijalnoj uključenosti za razdoblje 2028. – 2034. *(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na Eur-lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)*			
9.	**Članak 7** Partnerstvo Države članice osiguravaju smisleno sudjelovanje socijalnih partnera i organizacija civilnog društva u pružanju potpore za kvalitetno zapošljavanje, obrazovanje i vještine te politike socijalne uključenosti u skladu s člankom 6. Uredbe (XX) [Uredba o nacionalnom i regionalnom partnerskom planu].	**Članak 7** Partnerstvo *Države članice osiguravaju smisleno sudjelovanje socijalnih partnera i organizacija civilnog društva u pružanju potpore za kvalitetno zapošljavanje, obrazovanje i vještine te politike socijalne uključenosti u skladu s člankom 6. Uredbe (XX) [Uredba o nacionalnom i regionalnom partnerskom planu].* ***Kako bi se to postiglo, države članice će posebno pružiti podršku lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice iz članka 76. [Uredbe o NRP-u].***	Kako je gore navedeno

	U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA **o uspostavi Europskog fonda za regionalni razvoj, među ostalim za Europsku teritorijalnu suradnju (Interreg), i Kohezijskog fonda kao dijela Fonda utvrđenog u Uredbi (EU) [...] [Uredba o NRP-u] te utvrđivanju uvjeta za provedbu potpore Unije regionalnom razvoju od 2028. do 2034.** **- dalje "Uredba za EFRR i Kohezijski fond"** *(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na Eur-lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)*		
10.	**Članak 5** *Održivi urbani razvoj* U okviru svojeg teritorijalnog razvoja države članice podupiru integrirane strategije urbanog razvoja usmjerene na održivi razvoj i traže rješenja za okolišna, energetska i klimatska pitanja, s naglaskom na pravednoj tranziciji prema čistom, klimatski neutralnom i otpornom gospodarstvu do 2050., pri čemu posebnu pozornost posvećuju stanovanju, smanjenju siromaštva, kulturnoj baštini i iskorištavanju potencijala digitalnih tehnologija za potrebe inovacija i energetske učinkovitosti, podupiranju razvoja funkcionalnih urbanih područja te urbano-ruralnih veza.	**Članak 5** *Održivi urbani **i ruralni** razvoj* U okviru svojeg teritorijalnog razvoja države članice podupiru integrirane strategije urbanog razvoja, **kao i lokalne razvojne strategije** usmjerene na održivi razvoj i traže rješenja za okolišna, energetska i klimatska pitanja, s naglaskom na pravednoj tranziciji prema čistom, klimatski neutralnom i otpornom gospodarstvu do 2050., pri čemu posebnu pozornost posvećuju stanovanju, smanjenju siromaštva, kulturnoj baštini i iskorištavanju potencijala digitalnih tehnologija za potrebe inovacija i energetske učinkovitosti, podupiranju razvoja funkcionalnih urbanih **i ruralnih** područja te urbano-ruralnih veza.	Kako je gore navedeno
	U Prijedlogu UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA **o uspostavi okvira za praćenje proračunskih rashoda i uspješnost te drugih horizontalnih pravila za programe i aktivnosti Unije Prilog I. Područja intervecije i pokazatelji** *(Napomena: na linku naslova, kada kliknete na download,vodi vas na Eur-lex, gdje je i HR prijevod Uredbe)*		
11.	**Područje intervencije i pokazatelji** # 335 - Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice / LEADER i drugi integrirani teritorijalni alati CCM: 0% CCA: 40% ENV: 0% SOC: 0%	**Područje intervencije i pokazatelji** # 335 - Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice / LEADER i drugi integrirani teritorijalni alati CCM: 0% CCA: 40% ENV: 0% **SOC: 40%**	• Intervencijsko polje 335 eksplicitno uključuje društveno orijentirane pokazatelje ostvarenja i izlaznih rezultata: stvaranje radnih mjesta, stvaranje poduzeća, osposobljavanje, uključivanje zajednice i pokrivenost ruralnog stanovništva. • LEADER/CLLD dosljedno ostvaruje mjerljive društvene rezultate u ruralnim područjima, uključujući uključivanje ranjivih skupina, pristup uslugama, koheziju zajednice i izgradnju lokalnih

			kapaciteta. Ti su učinci sustavni i strukturni, a ne slučajni. • Klasificiranje IF 335 kao 0% socijalnog stvara regulatornu nedosljednost: slični pokazatelji u drugim područjima intervencije (npr. socijalna uključenost, podrška zapošljavanju) ponderirani su s 40% ili 100%. • Povećanje pondera SOC-a osigurava točno praćenje rashoda društvenog doprinosa akcija teritorijalnog razvoja, posebno u područjima s demografskim padom, starenjem, odlaskom mladih i nedostatkom osnovnih usluga. • Revidirana težina SOC-a pomogla bi nacionalnim upravljačkim tijelima da integriraju LEADER/CLLD u svoje strategije socijalnih rashoda, potičući socijalno (društveno) orijentirani ruralni razvoj i osiguravajući usklađenost učinka s političkim prioritetima EU-a. Ova prilagodba jača usklađenost s obvezama EU-a u okviru Europskog stupa socijalnih prava, Dugoročne vizije za ruralna područja i Ruralnog pakta te bolje odražava stvarni doprinos LEADER-a socijalnoj uključenosti u ruralnim područjima.

Napomene:

Tekstovi u koloni (1) Prijedlog Europske komisije, su iz HR prijevoda Uredbi - na gornjim linkovima
Materijal je pripremljen za potrebe zagovaranja LEADER/CLLD-a u listopadu 2025.
Sukladno pregovorima/promjenama u prijedlozima Uredbi, isti će se mijenjati.

Prva dopuna finalizirana/objavljena 17.studenog 2025.:

- Dodana nova točka 3. Koja se odnosi na Uredbu o Fondu, Članak 10 (2)
  Dodana točka 11. koja se odnosi na Prilog I Uredbe o uspostavi okvira za praćenje proračunskih rashoda i uspješnost te drugih horizontalnih pravila za programe i aktivnosti Unije

Priprema sa ELARD-om/prijevod sa engleskog: LEADER mreža Hrvatske